

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

## Szerkesztői szállítás:

Kulmonostorutca 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középütea, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 6 hasábos garmond sörért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-ször 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. helyegdíj.  
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).  
Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.  
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.  
Előfizetési ár: egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Pest, május 2. 1867.

(D.) Már hetek előtt megírtam volt, hogy azon első gondolat, miképp Erdélyben egy hosszabb időre maradjon minden in statu quo, éppen az erdélyi képviselők alapos felvilágosításai folytán abban hagyatott, s az erdélyi hatóságok éppen úgy, mint a többiek az autonómia alkotmányos jogainak gyakorlatába visszahelyeztetnek, s ezen jog gyakorlatának természetes kezdeményezése a megyei tisztviselői és bírói kar választás utáni restaurációja.

A királyi biztos ő nma állását elfoglalván, kérdésen kívül legelső teendőnek fogja látni a megyék alkotmányos lábra visszaállítását, mert, hogy a restaurációk megtörténjenek, az a dolog természetében fekszik, s a miniszteriumnak engedett szabad kéz éppen nem arra czélzott s nem is úgy volt fogadva, hogy a kormány saját alkotmányos lételemével ellenkező helyzetet tartson fenn a királyság egyik részében.

E szabad kéz inkább arra vonatkozik, hogy az alkotmányosan restitúandó megyék közigazgatási s igazságszolgáltatási működése helyes és az östörvénykezés nagy hézagait kipótló utasítások s intézkedések által lehetségesítsék, s midőn e részben a törvényhozás maga gyors ideiglenes rendszabályokat, részint más tárgyakkal elfoglaltsága, részint működésének lassu természetéből miatt nem alkothat, a miniszteriumtól jogosítva ezen átmenti intézkedések megtételére, s ezen feljogosítás az erdélyi hatóságokra nézve éppen azért előnyös, mert így gyorsabban lehet összehíni a megyebizottmányokat s megválasztani a tiszt és bírói kart.

Az ily átmenti intézkedéseknél a teher legnagyobb sulya az igazságügyminiszteriumra esik; az ő feladata volna az, hogy a két évtizedes idegen törvénykezés nyomait és formáit a nemzet alkotmányos jogérzetével összhangzásba hozza, s így oly átmenti állapotot készítsen a codificatioig, mely a megyék választási jogait s a választottak jogérzetével összhangzásban álljon, ez pedig a kormány utasítási jogánál fogva történhetik, a mire a törvénykezés körül is elterjedett szabad kéz által fel van jogosítva.

Részemről e részben — megvallom — nem ismerem az illető miniszterium szándokait, az azonban mindnyájunk előtt feltűnik, hogy miután az erdélyi hatóságok szervezése is küszöbön áll, s ezen fontos kérdésben irányutasítások elkerülhetetlenek, az igazságügyminiszteriumba még Erdélyből a kiszemelt kiválóbb egyéniségek nincsenek kinevezve, kiknek, nézetem szerint, feladatuk volna ez irányban sürgős előmunkálataikat megtenni.

A mint tudva van egy néhány erdélyi képviselőt az igazságügyi miniszter úr kihallgatott, a véleményeket elég ferdén közölték is több lapok, miknek közlésétől a „Közlöny” igen helyes tapintattal visszatartotta magát. Kérdéses kívül ezen tanácskozások alatt a miniszter úr azon czélt, hogy a szükséges felvilágosításokat megnyerje, el is érte, s így remélhetjük, hogy e téren is, a mi még haladt, el nem marad; mi azonban igen szeretnők már ott látni ezen miniszteriumban azon juristáinkat, kiket a miniszter bizalma s a megkérdézettek ajánlata ezen kormányosztály tanácsába kijelölt.

A bürocratiai formák bilincsei között a választott törvényszékek működni aligha lesznek hajlandók és képesek, s nem lehet tagadnunk, hogy a szervezésnél éppen e pont a legkényesebb s legnehezebb.

Mi e részben nem akarunk tanácsokat osztogatni, de hazai törvényünkben meglevén engedve a kormány azon joga, hogy a közigazgatás s igazságszolgáltatásban levő hézagokat a közelebbi országgyűlési intézkedésig, törvényekkel öszbangzó utasítások s rendszabályok által pótolja, sőt e részben a miniszterium most szabad kezét nyervén, nézetünk szerint hatalmában áll kielégítő és megnyugtató intézkedést tenni e részben; de midőn a keblő viszonyainkkal ismeretes erdélyi erőket megillető helyőken s munkálkodás közt nem látjuk, tartunk tőle, hogy e

fontos intézkedések igen messze haladnak, a minek igen könnyen egy akaratlan juristitium lehet következtetése.

A mint hallzik ezen miniszterium kebelében egy üdvös rendszabály van készülben, melynek élvezetéből remélhetőleg az erdélyi részek sem fognak expatriáltatni, és ez az, hogy az ügyvédség, mint szabad üzlet, helyreállíttatik s a bürocratikus megszoritásoknak, melyek miatt sok ügyvéd annyira grassált a közönségen — vége lesz vetve. Ez első lépés a bürocratikus lánczolat felbomlására, melyet valószínűleg az erdélyi részekben is úgy a közgazgatás, mint az igazságszolgáltatás alkotmányszerűbb mozgása gyorsan fog követni.

Az azonban tény, hogy a megyék, székek s városok bizottmányai nem sokára összehívattak s a restauratio meg fog történni.

A tisztviselőnek két kategóriája van: egyik azon cardinalis hivatalok, melyek egyenesen a kormány által nevezetnek ki, másik a választás alá esők.

A kormánytól saját felelőssége érdekében megvárja ugyan a közvélemény, hogy olyanokra ne veszttegesse bizalmát, kik nem-hogy az alkotmányt védelmezték volna, de éppen az absolutismus legdühösebb bérénczei valának; azonban általánosan azon elvet kell kimondanunk, hogy minthát felelős kormány van, a direct kormányközégek megválasztása egyenest őt illeti, a kormánynak tudnia kell, kik által felelhet az alkotmányos kormányzásról, de a tisztviselők s bírók helytelen eljárását a napi irodalom s exorbitantiáit a megye ellenőrzendi, s a parlament a kormányt a történetét rosz kormányzásért s igazságszolgáltatásért feleletre vonandja. A választás alá eső tisztviselőkérti felelősség azonban kiválólág a megyéket illeti, oly tisztviselők s bírók kellenek, a kik képességgel és pontossággal egyiránt bírnak, s kik a törvényes rend fenntartása mellett híven buzogva, ellentőrekveikkel a miniszteri felelősséget lehetlenné nem teendik, s másfelől a kormány által élükre notálán helytelenül választott kormányközégek eshetőleges tulcsapongása ellenében az alkotmányos szellemet kellőleg ellenőrzeni képesek leendenek, visszatükrözve a józan közvéleményt, mely minden felelős kormány létezésének egyedüli biztos garantiájául szolgál.

Ehez képest foglalkozunk előre is kiválólág azon egyéniségekkel, kiknek megválasztása minket illet. A miniszterium szervezésénél, a mint tapasztalni fogjuk, nem nagy szerepet viend a nepotismus, keresik ott a kijelöltebb embereket, mert mélyen érzik a felelősség fontosságát, a mit csak a legjobb képességek megnyerése és alkalmazása által gyakorolhatni; igaz, hogy ezen esetben lényeges akadályul szolgálnak a mult rendszerekből átszakadt hagyományok, miután ez augiasz istállót egyszerre kisöpörni nem lehet és részünkről tartunk attól, hogy e nehéz körülmény sok részben ártalmára lesz a kormány valódi népszerűségének, s ha állapotaink megszilárdítására nézve kedvező az, hogy nem forradalom születte meg törvényes kormányunkat, hanem békés egyetértés a koronával és pártokkal: úgy másrészt e helyzetnek megvan azon hátránya, hogy egy gyűlöletes multat embereivel együtt éppen teljesleg és egyszerre tabula rásává tenni nem lehetett képes; e kénytelenségek körén felül lehetlen a közvéleménynek részvételt nem kísérnie a miniszteriumnak éppen oly szabatos, mint igazságos törekvéseit, s megyéinknek, ha alkotmányos létünk megszilárdítása lebeg szemek előtt, — ha nem akarnak megint egy provisoriumba visszahullani az alkotmányos komoly mérséklet mellett, a szervezésnél szintén pártelfogulatlansággal kell figyelmet fordítani a politikai vagy legalább is individualis becslésség mellett a kellő szakértelemre, képzettség vagy az illető hatáskörben gyakorlott embereket kell fölvenni a tiszt és bírói karba, félre vetve a nepotismust és protectiót; mert becsületünkben áll az, hogy az alkotmányos megyei kormányzás erősítse jobban a trónt s biztosítsa jobban a polgárok szabadságát s személy- és vagyonbiztonságát; ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha épp oly becsületet, mint szakmáinkban jártas embereket választunk az illető tiszt állomásokra, kiket a kötelesség

mellett az alkotmányos ügy melletti buzgalom és jogérzet is lelkesíteni fog egyiránt a kormány támogatásában és a nemzet alkotmányos követelményei teljesítésében.

## A királyi biztos fogadtatása.

(O. B.) Vasárnap, e hó 5-én, örömtünnepe volt nemcsak Kolozsvár városának, hanem az egész királyhágóninneni résznek, mert e napon érkezett meg az oly epedve, az oly türelmetlenül várt kir. biztos gróf Péchy Manó ő nmlga, és e nappal egy új korszak vette kezdetét, mert ez első tényleges jele annak, hogy honunk viszonyai kedvező fordulatot nyertek; első jele — itt nálunk — annak, hogy Magyarország teljesen visszavittva alkotmányos szabadságát; első jele annak, hogy a két testvér-fővárosban magyar miniszterium székelt; és első lépés arra, hogy a királyhágóninneni rész is végre meneküljön az önkény alapította provisoriumnak a kedélyekre lidérczént nehezkedő átkos nyilgától. Végre tehát itt van azon nagy nap, midőn a magyar miniszterium ténylegesen észveszi ezen ország résznek kormányzatát, midőn a két testvérhaza — annyi millióktól hön óhajtott — egyesítése nemcsak pusztá szó, hanem megvalósuló ténynek mutatkozik; midőn az alkotmányos szabadság éltető melegének sugarai ide, e dermedt országrészbe is elhatnak, hogy felolvaszák a zsarnokságnak jégpáncélját; midőn itt is a már-már türelmet vesztő s csüggedni kezdett keblekben a remény és a hit malasztja fakadozhat.

Es mindenki igyekezett ezen nemzeti ünnepeben, ezen nagy napnak örömeiben résztvenni. Már reggel a város ünneplési színt öltött, a nemzeti lobogók ezrei ékítették a házakat, tornyokat \*) és díszkapukat; mindenki várta a szabadságnak azon előhírnökét, ki hivatva van arra, hogy ez országrészt kiszabadítsa nyomoruság helyzetéből.

De mi elébe megyünk a nap hősenek s vázlatilag — míg részletesebb tudósítást vehetünk — követjük utját vagy inkább diadalmenetét, a Királyhágótól egész ideig.

A megye tisztsége, főispána által megelőzve, egész a Királyhágóig ment ő nmlga elibe, s az ott állított díszkapunál — melyet „Isten hozott” felirat ékített — fogadta a főbíró üdvözlő szónoklatával. Bánfi-Hunyadon másik ékes diadalív volt felállítva. Ide gyűlt össze Kalotaszeg népségének özöne és Kolozsmegye kerületének birtokossága. Az utcákon Kalotaszeg leányai alkottak sorfalat, kik országszerte híres pártáikat emelték fel a királyi biztos átvonulásakor; a díszkapunál Gyarmathi Miklós csinos szónoklatban tolmácsolta a felsőkerületnek s vele a honnak örömeit. Mire ő nmlga hasonló szép és lelkesítő szónoklatban felelt, melynek az egyetértés, türelem és bizalomra buzdítás volt irányeszméje. Ugy felelt az izraeliták küldöttségének, hangsúlyozva e hon minden nemzetiségű és vallásfelekezeti polgárainak törvény előtti jogegyenlősége iránti eszmét.

Kapusnál harmadik diadalív volt, melyet a ref. mester Jónás, földmivelő eszközökből igen díszesen állított egybe, s mely alatt a kapusi ref. lelkész Benedek mondott üdvözlő szónoklatot. Negyedik diadalív Gyaluban volt, hol a kir. gubernium küldöttsége fogadta, Jakab Bogdán tanácsos vezetés alatt.

A kolozsvári igen díszes banderium a zöld sapkához czímzett fogadónál várt ő nmlgára, hol vezetőjük, a lelkes Benigni üdvözlő lóhátról, s onnan lovagoktól megelőzve, körülzágulda, s a kocsi nagy számától (melyekből a sebes hajtás miatt sok elmaradt) követve vonult a díszes menet a monostori kalváriáig, hol az ötödik diadalívnél a város tanácsa fogadta a polgármester vezetés alatt. Innen a zajongva éljenző néptömeg, az iskolák és czehek sorfala közt vonult be a — Kolozsmegye főispánja b. József Lajos ő nmlgával egy kocsi-ban ülő — kir. biztos. A bel-monostorutca végénél állított díszes hatodik diadalívhez, hol Hajós János úr a polgárság nevében következő jeles szónoklattal fogadta:

„Mélyen tisztelt királyi biztos úr!

Kegyelmes uram!

A legőszintébb hálának és az igaz hazafi örömeinek egyesült érzése az: mely szavakat küld

\*) És a piaci anyaszentegyház tornyai ismét nem volt lobogó, pedig már a multkor felszólaltunk a figyelemre méltó ellen, akkor azt hittük, hogy — a miniszterium kinevezésének örömhíre egyszerre váratlanul érkezvén meg — nem volt idő a lobogó készítésre; de most, fájdalom! a melegséget bár miként akarunk sem vagyunk képesek előhozni, mert ezen nemzeti örömtünnepe — melyből kivívni magát senkinek nem szabadna — már jó előre tudva volt.

aikaimra ez ünnepléses perczben, midőn e sz. kir. város minden osztály lakossága nevében nagyméltóságodat üdvözölni szerencsém van. Iaxad 2024m

Mondám: a legőszintébb hála. És kit illethet ez első helyen inkább? mint a szeretetti királyt, a jó fejedelmet, ki népei szeretetén vetette meg trónja alapjait, ki atyai szívjóságában kiaknázta a népek szívverén ragódó sebeket, s enyhítésükre tiszteletreméltó megbízottját küldi népéhez; a remény zöld olajágával kezében s a boldogítani törekvés égi málaszájával lelkében.

Legyen azért mindenekelőtt üdvözlő e szent akarat! Legyen megáldva e legnemesebb czél és irány. És legyen áldott az ő élete.

Es ha önként kitört keblünkkel a hálának o hatalmas szózata, szűkség-e ugyan ezt kijelentem a mélyen tiszt. m. kir. felelős miniszteriumról, mely a közelebbi évtizedek politikai áradatának még mindig zajgó hullámaival és egyszersmind a kezdet ezer bajával küzd; de azért első és fő-függondjai közé sorozta excellenciád magas küldetése által, felkérni azon ariadne-fonalat, mely ez oly sok érdekek és igények által szétszaggatott országrészt, politikai és anyagi labirinthjából oda vezesse, hol az alkotmányos élet minden áldásaival önként ki-nálkodik.

Nem, nem, hálánk érzése e részben sem szorult a nyelv virágira. Kifejezést nyert ez érzelem lelkünk örömeiben. Kijelenti ezt, e tisztas üdvözlő sereg, mely a szeretet és bizalom hangján velem együtt öszintén óhajta, hogy a m. t. m. kir. felelős miniszterium éljen! (Zajos eljenzés.)

Es most, szabad legyen áttérnem exctiád mélyen tisztelt személyére és azon hazafi örömré, melyet szerencsés megérkezésén östlatlanul érzünk.

Kegyelmes úr! Tán mondanom se kell, hogy érzelmeink és gondolataink világa e perczben, kiválón a jelen ünnepély örömeivel s a közel jövő biztató reményeivel foglalkozik; de azért szabad legyen egy képet felidézni városunk történeti multjából és jelen helyzetéből; hiszen az értelemnek és gondolatnak is megvan az ő jogfolytonossága, kivált ha amaz történeti emlékeken alapszik.

Hogy mi volt hajdan e város? arról a régen mult idő nem hagyott nyomokat fenn fényes palotákban vagy a classicus építészet más műremekeiben, hanem írva van a történelem lapjain, hogy e város gazdag volt egykoron ipar és forgalomban, tudományos intézetekben és azon erényekben, melyektől kölcsönzi életét a lelkiismeret szabadsága, a vallásos türelem, s a polgári jogérzet, s hogy mindezekért méltán viselte e város a „kincsés Kolozsvár” nevet.

S habár ma sem hiányzanak e városnak fennkelt szellemi polgárai, kiknek munkásságára és hazafi erényeire büszkén utal az élő nemzedék, s habár a különböző vallások közötti testvérieség, ma sem szűnt meg hatalmasan istápolni a közös haza boldogságára egyesült erővel való munkálkodást, mindamellett fájdalommal kell bevallanunk, hogy a letűnt századok s kivált a közelebbi évtizedek félelmesen megrendítik az anyagi létezés alapjait.

Nehéz korlátok zsibbasztják a nagyobb birtokosok magasbra törekvő szellemét és tett-erejét, sikkertelenné és meddővé lett a kereskedőnek ki nem fáradó munkássága, kétségessé vált a szorgalmas iparos keserves kézimunkájának gyümölcse, s a jámbor szántóvető alig-alig látja kamatozni szűk barázdáiba fektetett mindennapi verejtékét. Meggyűrűlt a munka, megapadt a forgalom. S ugy hiszem, egy mélyebb bepillantás városunk jelen küzdelmes helyzetébe, igazolni fogja, ha állítani merem, hogy e hajdan virágzó város, anyagi létezése tekintetében, nem messze áll azon ponttól, hol rá nézve a „lenni vagy nem lenni” fájdalmas talánya kezdődnek.

De azért mi nem csüggedünk. Rendületlenül él bennünk a hit, egy közel jobb jövő iránt, a m. kir. felelős miniszterium megalakulásában, hazai alkotmányunk közelgő tetleges helyreállításában és exctiád hozzánk vezető útjában egy fényes diadalt látunk megnyerve, melyet a törvények szentsége vivott ki a politikai téves tanok felett; azon örök igazságot látjuk élő érzelmeink előtt megvalósulva, hogy az emberi józan szabadság és az erre épített törvény felüláll az idők viharjain, és hogy a nép, mely törvényeit tiszteli, mint phoenix, hamvaiból is új életre ébred.

Igen k. úr! e drágán szerzett, de annál becsesebb tanúság az, mely támogatja ébredező reményeinket, szilárdítja hitünket. E meggyőződés hitével nézünk elibe a reánk váró nagy napoknak, melyek kisebb hazánk belviszonyait, történeti alapon, de ész- és időszerti fejlődésre vezetessék, s mert

\*) A helyettes szerkesztőség köszönetét nyilvánítja ez elismerésért. Szerk.



e nagy napok munkáinak és anyagainak előkészítése exaltád tisztá kezébe van ez idő szerint letelve; ezekből merítjük azon igaz hazai örömet, melylyel exaltádat őszintén és tisztelettel üdvözljük. (Éljenzés.)

Ismétlem, hogy sebeink mélyek, vérzők és égetők, hiszen hosszú évek kinszenvedéseiből s a kísérletek közt is hűn megörzött alkotmányos jog-érzet keserű tudásából táplálkoztak azok. De azért tudjuk, hogy az oly sok áldozatba került közjogi vívmány magaslatossága és áldása nem egyes, habár fontos érdekek elietett kielégítésében, hanem a kivívott siker tapintatos megvédésében és teljes biztossá tételében rejlik. És belátjuk, hogy a vésszes seyllák közt, miket a közelebbi évtizedek politikai áradata hagyott hátra, és a charybdiséknél, melyek hazai belviszonyainknak még meg nem oldott tömkelegébe rejtőznek, biztosabban haladhat el nemzeti és államkormányunk hajója, ha menetében nem a veszélyes áradat rohanását követi, hanem, mint a csendes völgyi patak, zaj nélkül, de mindig haladva, új meg új erőket gyűjt medrébe, míg hatalmas folyammá női ki magát, s játszva küzdik meg ezer meg ezer mázsás hajók nehéz terheivel.

És ha e felfogás hazai helyzetünknek e bigdadt megfontolása s az ahhoz irányzott magatartás némi becses bir a m. kormány előtt, s bármilyen részben is támogatásul szolgálhat azon magasztos célzatoknak, melyek előkészítése exaltád nemes, de egyszersmind terhes elhivatását képezik, legyen e kijelentés is egyik üdvözlő szöszatunk. — Igen, igen! legyen üdvözlő a királyi kiállódtnak mélyen tisztelt személye. Üdvözlöljük a hazafi örömet-érzet ihletett melegével.

Üdvözlöljük a remény és vigasz azon édes örömeivel, melyet érez a nehéz beteg, ha orvosát közeledni tudja.

Üdvözlöljük azon bizalommal, melyet exaltád szilárd hazafi jellemébe, bölcs tapintatába, fényes lelki tehetségei súlyába s önzetlen igazságszeretetébe helyezünk.

S üdvözlöljük mint e sz. kir. város alkotmányos érzelmi polgárai: kiknek szebb osztalékot nem nyújthat sem a társas élet, sem az idők, sem a kormányok hatalma, mint azt, ha a törvényes uralkodó s kifejtendő hazai alkotmányunk védszárnyai alatt e szép hazának s e városnak csak a törvény és igazság által kormányzott polgárai maradhatunk.

S midőn városunkat exaltád magas figyelmebe ajánlanok, őszintén óhajtluk: az ég vezesse sikerre exaltád munkálkodását. Az Isten exaltádat éltesse. (Kitörő lelkes éljenzés.)

Ö nmlga feleletében a különböző kormányrendszerek alatt alakult e hazai viszonyokra, a kibontakozás nehézségeire, s a teendő sok oldalúságára utalva azon határozott célzatát emelte ki, miszerint a létező bajok sikeres megörvösítésére kíván minden kitelhető munkásságot fordítani; de a munkához és sikerhez nélkülözhetlennek jelölte ki a bizalmat és türelmet, s mindenekelőtt ez irányban kér és vár e haza egyéneitől és közönségétől teljes segedelmezést és támogatást; megemlítvén továbbá, miszerint előtte ismeretesek ez országnak különböző nemzetiségi és felekezeti viszonyai; kijelentette, hogy valamint e szempontok irányában, ugy a szülétsékre vonatkozó viszonyok tekintetében merőben elfogulatlanok hiszi magát, s törekvése leendő gyakorlatilag is kimutatni; ezenkívül kifejezte, hogy teljes figyelem fog arra is fordítani, hogy az ipart, közlekedést, a forgalmat gátló akadályok is mielőbb és minél sikeresebben eltávolíttathassanak s az általános jobblet utja előkészíttethessék. Végül elismerőleg emlékezett a szilárd megle fogadtatásról stb. Mely itten csak vázlatilag közölt jeles beszéd után ö nmlga a nép dörgő éljenzése közt vonult közeli szállására (a Korbuly-házhoz).

Estére az ünnepélyesen földszített, kizászlózt és kilavított szinhabban tiszteletli előadás volt, hova, midőn ö nmlga belépett, szünni nem akaró éljenzés- és tapsviharral üdvözlötte a nagyszámú közönség.

Már ekkor az egész város fényözönben tündökölt, fölkiit szépen volt kilavígtva a kir. biztos szállása közelében levő diadalivnek városra néző oldala, mely a lámpák ezreitől elöntve, egy fényvonalak által körülvonalozt oszloporos diadalivet tündököltetett elő. A piacon a városház, kaszinók, több magánház (azok közt most is legkitünőbben a Bánffy palota), a kávéházak előtti kioszkok mind tündérfényben ragyogtak. A megye házán szép transparent ékeskedett közepén a megye czimerevel, alatta a hit, remény és szeretet jelvényeivel, felette „Péchy,“ jobb oldalt „Feltűnt a nap,“ bal oldalt „Oszlanak a fellegek“ felirattal, leg- alól e verssel:

Élted felett a hódolat

És szeretet viraszozanak,

Jöttöden a honi szivek

Új reményre fakadnak!

Kitűnő szépek voltak a lyceum transparentjei is. Közepen volt a király képe e körirattal: „Lelje népe boldogságán örömet.“ A jobbról való ablakban az egyesített két haza üsszetett czimerei alatt „Az egyesülés erő, az erő élet,“ a bal felől való ablakban a hon-nemző alakja alatt „Éljen a király, éljen a felelős magyar miniszterium.“

És csakhamar megzendült a Rákóczi-induló, s a fáklyák tűzvonalá közt Kolozsvár összes népességének állhatatlan tömege vonult ö nmlga monostortczai lakása elibe, hol ifj. gr. Bethlen János a következő nemes hévvel és erőtéljes hangon elmondott jeles beszéddel üdvözlé tiszteletlnek tárgyat: „Nagyméltóságu kir. biztos úr!

Kegyelmes uram!

Kolozsvár polgárai üdvözlétét kifejezni s kegyelmességed körünkbe érkezte feletti örömet tölmácsolni bizattam meg.

Habár nagyon lekötelező reám nézve tolmácsa lehetni szülővárosom polgárai érzelmeinek, lehetlen e bizalom súlyát nem éreznem, meggondol- ván, hogy ama, kegyelmességed megérkezte feletti, örömszülte lelkesedést erőtlen szavaimmal méltóan tolmácsolni képtelen vagyok.

Üdvözlöm kegyelmességed e város falai között e város polgárai nevében, mint előbirmökét ama szebb jövőnek, melyet hosszas kltzdelem és szenvedés után méltósága érzetében a nemzet ugy, mint e város polgárai a sorstól méltán várhattak s jogosan követelhettek.

Üdvözlöm e város alkotmányos érzelmi polgárai nevében, mint a magyar felelős kormány s ennél fogva mint első, bércezs kis hazánk vezetésével megbízott kir. biztos.

Üdvözlöm, mivel nem csak reméljük, nem csak hiszszük, hanem tudjuk is, hogy kegyelmességed azon szép eszme valóításával bizott meg, mely a testvért testvérhez közelebb hozva, a parányi erők egyesítése által a haza boldogságát előmozdítva, a honfiai érényt és kitartást valahára eredménynyel jutalmazandja.

És midőn üdvözlölünk annyi és ily fontos okaink vannak, lehetlen kegyelmességed körünkbe érkezte feletti örömtünk eltitkolni.

Örültünk s örömtünk szivből eredő, mert hisz hazánk lakóival hogy ne örülne együtt e város polgársága, az első lépést megtéve látva ama törvény gyakorlati keresztültvitelére, melytől nézetem szerint egyenlő arányban függ a királyhágonnemeni és tuli országrészek boldogsága. E két országrész egyesítését s tökéletes minálását a közel jövőbe helyezvén és nagyméltóságod vezetése alatt mihamarabb, elérni remélvén, örömtünk teljes, örömtünk tökéletes, örömtünk szivből eredő!

Hogy ne lenne örömtünk tökéletes és szivből eredő, midőn kegyelmességedben azon kormány képviselőt tiszteletlünk, mely feladatán tűzte ki az oly hosszszas idők és viszontagságok által meg- rongált alkotmány fáját, megszabadítani azon kinövéséktől, melyek az utóbbi időkben az atyáskodólag germanisálók időszakában azon nőttek; meg azon férgektől, melyek csúszva mászva, annak gyökereig jutva azon rágódtak.

Hogy ne lenne örömtünk tökéletes és szivből eredő, midőn valahára remélhetjük, hogy jogos panaszaink meg fognak hallgattatni s nem bírói önkény, hanem az igazság szerint fognak elintéztetni, igen azon igazság szerint, mely után az utóbbi időkben csak sovárogtunk, de melyet nagyon ritkán tapasztaltunk.

Kegyelmes uram! nem kívánom elősorolni azon fájdalomakat, melyeket e haza lakóival mindig együtt érző város polgárai a multban kiállottak; elhallgatom az aggodalmakat, melyek a honfiai szivekben, mint mindig, ugy most is vannak, mert a jelenörömet azoknak elősorolásával megzavarni nem akarom, csak is azon óhajom fejezem ki: vajha mihamarabb megérnök azon kort, melyben e város polgárai a maihoz hasonló lelkesedéssel üdvözlölnék kegyelmességed, azon különbséggel, hogy akkor örömtünk és lelkesedésük a bevégzett munka után jóró haládatosság érzetével fokozódnék.

Isten vezérleje kegyelmességed nemes célja eléréséhez, hogy valamint most erőt kívánva, parányi erőnket felajánljuk, azonképen akkor örök halánkat fejezhessük ki.

Isten éltesse kegyelmességed, egyesítse tökéletesen a két országrészt, tegye boldoggá a közös hazát és elégedetté a népet. Adjá Isten ugy légyen!

Ö nmlga lejöve az utcára, feletti egy szép szellemét visszatükröző beszédben, melyben az oly soká elválasztott két magyar hazának mihamarábbi teljes egyesülését s a közös szabadságban való egybeolvadását hangsúlyozta, mely törekvését a magyar kormány, mely hó óhajátását a közös haza minden fiainak eszközölni legszentebb feladata; de hogy ez létesülhessen, arra mindenki, s ugy e város polgárságának is jó indulatu támogatását és pártolását kikeré; végre magát ajánlvá fölemilité, hogy e nap, e szilvényes fogadtatás örökre feledhetlen leendő előtt stb. A hosszszan tartott lelkes éljenzés után a menet zeneharsogással visszavonult a városházhoz, honnan szétoszlott a nagyon szép kilavígtatás szemlélésére.

### Mit nem tettek az erdélyi hatóságok képviselői.

Az országgyűlés legelősz tárgyai voltak a verificatiók. Az erdélyi képviselők a verificatio szönyegén létével nem beszéltek az unio részleteinek formulázásáról.

Jött ezután szönyegre a házának bizottmányokká alakítása; ennek tárgyalása alatt az erdélyi képviselők nem beszéltek a szász comes vagy a

székely főkirálybírók választásáról, vagy a székely successio természetéről.

Jött szönyegre, hogy a 65-ös bizottmány munkálátát ne folytassa, s az országgyűlés napolja el magát. A székely képviselők ezen napirend folytán nem beszéltek arról, ha megtartassák-e tovább is az erdélyi gubernium vagy nem.

Jött szönyegre a 65-ös bizottmány munkálata; az erdélyi képviselők nem beszéltek arról, hogy a királyi tábla megmaradjon-e Oberlandesgerichti alakjában.

Jött szönyegre a miniszterium felhatalmaztása az adó tárgyában, az erdélyi képviselők nem beszéltek a nyelveknek a municipiumoknál való használatáról.

Jött szönyegre az ujonez megszavazás kérdése, az erdélyi képviselők nem tagadták meg a korona védelmére szükséges erő kiállítását.

Jött szönyegre a municipiumok visszaállításá. Az erdélyi képviselők nem fogadták el a miniszteri javaslat Erdélyre vonatkozó azon tételét, hogy a törvénykezés és közigazgatás in statu quo maradjon; azt sem kívánták, hogy az országgyűlés félre vetvén minden sürgetőbb tárgyat, legelősz is az erdélyi unio részleteit formulázni siessen, hogy ott a végleges restauratio történhessék meg; hanem kívánt alkalmat adni, hogy a mig ez megtörténhetne is, Bach és Schmerling hagyományaitól tisztíttassék meg Erdély, s ott, a hol semmi nehézség nem adja magát elé, hajtassanak végre a tisztujtások, indíttassék meg a megyei élet; hogy pedig ez lehető legyen, arra a miniszteriumnak szabad kezet adtak.

Jött szönyegre a horvát kérdés, az erdélyi képviselők nem beszéltek e tárgyalások alatt arról, hogy valjon Erdélyben nem kell-e behozni a 70,000 lélekszám utáni követválasztást, vagy nem szükség-e ottan a megyék új felosztásáról gondoskodni.

Egy szóval az erdélyi képviselők nem tették azt, hogy midőn a fehér volt napirenden, feketéről beszéljenek, s alkotmányos praxisukról való imputatiojokat koczára tegyék, nem tették azt, hogy pusztán a léghen hadonászva nevétségessé váljanak, nem tették azt, hogy a törvényhozás rendes menetét helytelen és időelőtti föllépésekkel zavarják, nem tették azt, hogy mielőtt a koronázás végrehajtatik, törvényt alkottassanak, a minnek később van ideje.

Fine finali, az erdélyi képviselők nem tettek semmi bolondot.

Szolgájljon ez rövid feleletül némely kérdésekre.

Egyik képviselő.

### A posta- és távirdai hivatalokhoz.

A kormány az előleges intézkedések időt igénylő keresztültvitel után a magyarországi és erdélyi posták és távirdák igazgatását mai nap átvette.

A nemzet egy régi óhajátását látja ezáltal teljesülni, s valamint azt örömmel üdvözlendi kétség- kívül, ugy hazafi készséggel ismerendi el, hogy a hazai posták és távirdák intézete e szerint a felelős kormányzat ágai kezé felvétetvén, annak a nemzet osztatlan rokonszenvében kell részesülni — azon mértékben, melyben az a többi érdekek között oly fontos és naponkint fejlődő közérdeket képvisel.

De e rokonszenvnek megfelelőleg, a posták és távirdák összes hivatalos közegeinek is mélyen áthatva kell lenni érzetétől azon kötelességeknek, melyeket reájuk a Fejedelem méltó várakozása, a nemzet jogos reménye ruház, s melyek hű teljesítése felett a felelős kormányoknak öröködni kell. Áthatva kell lenniük hivatásuk komolyságától, s azon érdekek fontosságától, melyek vezetése s előmozdítása gondjaikra van bízva.

A földmívelési, ipar- s kereskedelmi miniszterium, melynek vezetése alá az igazgatás ezen két ága helyeztetett, kötelességnek érzi magát, a posták és távirdák hivatali karának mindenekelőtt emlékeztetése hozni, miként alig van közérdek, melynek fejlesztése a helyes és pontos eljárás által inkább volna eszközölhető, mint a kezeléslükre bizott posta- és távirdái. A népek minden életágában jelentkező érintkezési szükség, s mindinkább élénkülő kereskedelmi forgalom, e két ügy vezetésében a legnagyobb szorgalmat s pontoságot teszi mellőzhetlenné, és viszont a fokozott munkásság ez érdekeket s általuk az állam összes szellemi és anyagi tőkéjét növeli. Mindez előnyösen hat vissza még az állam bevételeire is, melyeknek ez uton való szaporítása csak közmegelegedésre számíthat.

A miniszterium gondoskodott, hogy az átvétel által a közforgalom semmi zavart vagy fenakadást ne szenvedjen; megvárja tehát az összes posta- és távirdai hivataloktól, hogy e részben a legnagyobb buzgalommal fogják a kormány ez óhajátását teljesíteni.

Mindez okoknál fogva a hivatalos eljárásban a legnagyobb pontoságot kívánandom meg, s kapcsolatosan a már kiadott rendelettel részletes utasításaimat venni fogják.

A posta- és távirdai hivatalok kötelességei legfőbbjei közt meg kell most azonnal a közönséggel való érintkezésekben az előékeny és tapintatos magaviseletet említenem. Nincs hivataloskodás, mely a közönséggel sürtebb érintkezést feltételezne,

mint a posta kezelés, s ha tudva van is előttem, hogy ez érintkezés a postatiszték egész türelmét veszi sokszor igénybe, mégis azokat a kímélet s előékenyesség egy pillanatra sem hagyhatja el. Az ily magaviselet a leghathatos eszköz leendő arra, hogy a közönség is óvatosan kerüljön minden, mi viszont a hivatalnok méltó panaszára adna okot. Nem fogják továbbá felejteti a posta- és távirdai hivatalok, hogy minden mulasztás, mely hivatalos körökben történnek, az államén kívül egy magán-érdeket is sért, mely sérelem sokszor helyrehozhatlan, vagy elkedvetlenedést támaszt, mely sokszor kis munka vagy idő-áldozattal kiküthető lett volna. Szóval, ne felejtsek el, hogy kötelességüket akkor teljesítik leglelkiesmeretesebben, midőn a közönséget a hivatalos érintkezésekben a lehetőségig kielégítik.

Mindezeknél fogva tehát bizalomteljesen hívom fel az összes posta- és távirdai hivatalos közegeket a Fejedelem s haza iránti hűségre, a hivatalos eljárásra való lelkiismeretességre és megfeszített munkásságra, csak így remélve azt, hogy részükrol könnyíteni fogják a miniszterium azon felelősségét, mely alá azt a fejedelem s az alkotmány helyezte.

Kelt Pesten, 1867. évi május hó 1-én.

Gorove István, s. k.

földmívelés, ipar- és keresk. miniszter.

A földmívelés, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium mai nap átvétvén a postalggy igazgatását, a közönség értesíteték, hogy a jelenleg használatban levő levél- és hírlapjegyek f. évi május 31 dikéig még érvényben maradnak. — Junius 1-től kezdve pedig ö Felsége arczképét viselő új levél- és hírlapjegyek- és bélyegzett levélborítékok fognak behozattni.

Kelt Pesten, 1867. évi május 4-én.

A földmívelés, ipar- és keresk. m. k. miniszteriumtól.

### Levelezés.

Gyula Fehérvár, Május 1-jén, 1867. — Az alkotmányosság új életjele mutatkozik városunkban azáltal, hogy a mai napon tartott közgyűlésben Dánffi Károly — mint az 1865-ik év december 14-re összehívott országgyűlésre megválasztott egyik városi képviselő — kijelentve azt, miként ő részint családi viszonyok folytán, főleg pedig azon okból, mert mint a visszaállított alkotmány hív bajnoka, — munka képességét a jövőben mint e városnak alkotmányos tisztviselője óhajlja felhasználni — képviselői állásáról lemondott.

Ez alkalommal tartott és a közgyűlés által lelkesedéssel fogadott beszédében, előre bocsátva azt, hogy habár nem törvényszabta, de erkölcsi kötelezettségből számot akar adni választóinak az országgyűlési tanácskozások eddigi eredményéről, és ottan követett azon magatartásáról, miként megválasztatása előtt nyilvánított programjában tett ígérétéhez képest mindvégig azon párt hívének vallva magát, mely az alkotmány fenntartása mellett a trónnal és valamennyi nemzetiségekkel kibékülést tartá czélpontként szemelőtt, semmit sem mulasztva el, mire képviselői állásánál fogva kötelez volt, teljes szakavatottsággal válaszolt a közönség képviselőnek a folyamatban levő országgyűlés egyes és nagyobb fontosságú mozzanatait, különös érdekeltséggel kiemelve azok között az országgyűlés által ö császári királyi apostoli Felségéhez intézett négyrendbeli feliratokban szorgalmazott jogos kívánalmak foganatosítását, továbbá az ezekre következtet kegyelmes királyi ténnyt az ország alkotmánya visszaállításával, az a közös és horvát ügyekben történt intézkedéseket is, mely előadását emelők fölkint lelkes szavakban vázolt azon jelenet leírása, midőn jelenlegi miniszterelnök gróf Andrássy Gyula ur ö nagyméltósága az országgyűlés színe előtt kijelentve azt, hogy ö Felsége bizalmából magyar királyi miniszterelnökké nevezetett ugyan, azonban ezen kegyteljes bizalom tulajdonképp nem annyira ötet, mint az általa ezen hivatalában képviselt nemzetet illeti, és hogy továbbá inkább óhajtotta volna maga helyett ezen polcon a nemzetnek általán ünnepeit nagy fiát, mint a nemzet nemtőjét, látni; de az ezen nagy férfiu által a Felség elejében torjesztett és teljes méltánylatot s hálás elismerést érdemlő ellenvetések következtében kénytelen volt ö Felsége kegy- és bizalomteljes akaratát előtt meghajolni.

Leköszönt képviselőnk ezen számadó szöszoklatára városi és országos ügyvéd Borsos Soma rövid, de lelkes és velős szavakban tolmácsolá közgyűlésünk elismerését és köszönetet s bizalmi szavazatát ugy az ö, mint a már megalakult kormány irányában, szerencsét kívánva a leköszönt képviselő azon pályájához, melyet, mint a nemzetnek alkotmányos hív fia, jövőre magának ezéul tűze ki.

Ezen általános érdekl jelenet után felolvastott kalocsai érsek Haynald Lajos ur ö nagyméltóságához intézett és az e végre kinevezve volt bizottmány által illetékes uton el is küldött üdvözlő felirata a gyula-fehérvári közgyűlésnek, mint következők:

Nagyméltóságu Érsek úr!

Lelekedet örömmézzel fogadta polgárságunk a hivatalos közleményt, melyben nagyméltóságodnak királyi lagmagasb akarathól kalocsai érsekké lett kineveztetése közzé tétetett; annak zálogán



tekintettük ezt, hogy Felséges királyunk igazság-érzete magas kegyében tartja azokat, kik a trón és haza szent ügyének jó szerencse s vérs között egyaránt erős oszlopai, s midőn az ilyen királyi székekhez szorosban fűzi, ugyanakkor nékik a haza szent földén is tágas tágas munkakört juttatni erős és boldogító akarata.

Lelkes öröme élesztő a jogaiban ténylegesen visszahelyezett Magyarhon minden hű fia előtt, hogy nagyméltóságának azon, Isten előtt kedves munkatér jelöltetett ki, melyen annyi áldozatkész szív és politikai súlyjal működő honfi érzelm díszlett, hogy a nép hitében mintegy kegyhagyományának tekintetik a kalocsai érseki bíbor alatt a honfias tetterős és áldozatkész, mintha mindeniket az előtűdára hagyná.

Az ürvendők közé számítjuk magunkat, kiket nagyméltóságodhoz lefizethetetlen hála köti, kik városunkban azon szent alapítványok és intézetek áldását élvezzük, melyek, mint nagyméltóságod lelki nagyságának szent erekléje, boldogítást és áldást sugárzandának az utánunk következőkre is sokáig.

Fogadjá nagyméltóságod hálás polgárságunk üdvözlő iratát kegyesen, és fogadjá azon óhaját, hogy Isten adjon nagyméltóságodnak a dicső királyi trón és forrón szeretett haza javára munkabíró erőt és hosszú életet!!!

Dézsaknán, ápril 26. 1867. — Folyó évi ápril hó 20-án este 6 órakor helybeli rom. kath. lelkész tisz. Benkő Pál ur, a feltámadás áhitatos ünnepélyességének nagyobb súlyt adni szándékozván, nem elégedve meg az eddigelő sokasban volt egyszerű kegyes gyakorlattal, miszerint a processio csak is a templom cincturájában tétetett, midőn az ünnepélyes sokasággal a templomból kijött, a kamarabáz előtt elvonuló utcán állította fel a díszmenetet.

Elő állott a sávágó társaság bandája török-muzsikái szervezetben, kisdob, nagydob és réztányér kíséretében, ezután hozták a templomi zászlókat, utánok jött az áldozó pap a gloria alatt; a vegyült népesség pedig hátul kísérte. A templomi áhitatos menet a Rákóczi-indulóval kezdődött meg, ezután a Klapka induló és csárdás változatosságai mellett csináltak egy rondót, mely egy szűk pallón és még szűkebb sikátoron felvonulással végződött. Ezen igenis világias processió mind a református, mind a görög katolikus hívek megbotránkoztak. Szép a buzgóság, de nem a tulbuzgóság; mert „Omne quod est nimium, vertitur in vitium.”

Kérdetné valaki, hogy miköze a reformátusnak a katolikus ceremóniákkal? felelet: semmi, a mi az áhitatos ceremóniákat illeti. Igaz, hogy mi külön hitfelekezettük vagyunk; de megjegyzés nélkül mégis el nem nézhetjük, hogy a katolikus hitfelekezettük vallása profanáltságok, s ezt teszük azon kötelességből, melylyel egymás irányában tartozunk; mert ha szintén külön hitfelekezettük vagyunk is, de annyiban unálva vagyunk, hogy mindnyájan keresztények vagyunk, s mint olyanok, egyik a másikunkat a tulbuzgóság tévedési útjában megakadályozni tartozunk.

Osváth János, s. k.  
helvét hivallásu dézsaknai birtokos.

Höltővén. (Heldsorf, Brassóvidék), ápril 22. 1867. — Mintegy két éve alakult a barcaság ezen községében egy szász községi dalárda, a Febrich Dániel iskolatanító ur vezérlete alatt. Ez a köznépül alakult szász dalárda, egy darab földet vásárolván; táncszertélyt rendezett, hogy az irt szántót a begyülvendő tisztajüvedelemből kifizethesse. A táncszertélyre mi is meg valánk Hídvéről többen hívva, s meg is jelentünk szász atyáinkkal együtt élvezni az estély örömeit.

Nem az estély nagyszerűsége, fénye vagy zenéje vala, mit bámulánk, s mi általános részvételre indítva felvillanyozott; hanem a mi megemlést érdemel, s miért elismerésünket kell nyilvánítanunk mind a szász dalárda egyes tagjainak, mind különösen a vezető Febrich Dániel urnak: hogy a német dalok közül magyar dalainkat oly testvériesen hangoztatták. Oly jól esett ugyanis, zeneszűnetnél egészen köznapi szász ajkáról hallanunk „Szózatunk”-at, Zöldvetés közt énekel, Kaka tőven költ a rucza, „Piros areád ha meglátom”, stb. dalainkat.

Jól esett azért, mert ebből felismerők a testvéries méltánylást, s közelgetni látók az időt, hol az embert nem katechizmussá vagy grammatikája, hanem érdeméről ismerhetjük, s becsülhetjük meg.

Fogadjá tehát az irt dalárda elismerésünket, kedves vezetője Febrich Dániel urral együtt; segítse Isten! s terjeszse magyar s szász közönségeinkben jóra való törekvéseiket, s plántálja át ezen haladást minden közönségebe.

Szabó László.

Sz.-Keresztur, április 1867. — Keresztur-fizék városában Székely-Kereszturon is megtartottuk a háláünnepélyt az alkotmány visszaállításáért, mind a katolikusok, mind a reformátusok és unitáriusok templomaiban egyaránt. Kivált a református templomban, mivelhogy jó tágas is, nagyszámmal sereglettek egybe március 17-dikén a hívek, közöttük sok vidéki, minden rendi és vallásfelekezeti különbség nélkül. És ez nagyon jól is van így. Mert habár különbözőleg vannak is formulázva hitvallásaink; de egy érzés, egy óhaját batja át.

főleg az ilyen szent órákban mindnyájunk kebelét, hogy legyen újból szabad és virágzó oly sokat szenvedett hazánk, és mi, benne egyénileg és polgárilag boldogok. Különben is — hála a világosság szent atyjának — vidékünkön is tulnyomó kezd lenni az olyan emberek száma, a kik áment mondanak Voltaire eme nevezetes szavaira: „Szeresd az Istent, szeressed felebarátodat s higgy a mit tetszik.” S ha netalán vagy egy orthodox olvasóm megbotránkoznék azon, hogy én — horrendum dictu — a hit dolgaiban — és plane a mások nevében — Voltaire-re hivatkozom, ott van a hírkedt szent atya Augustinus, a ki éppen ebben az értelemben, de még drastikusabb modorban fejezi ki magát, t. i. „szeresd és higgy a mit tetszik.” De hagyja a dogmatizálást és visszatérve a háláünnepélyre, el kellett ismernünk és ki kell mondanunk, hogy helybeli ev. ref. lelkész Karácson István az ünnepélyhez méltó tanítást tartott és a nagyszámu közönségnek teljes tetszését érdemelte ki. Alapigéi valának Zsolt. 149. 1—4. Énekeljétek az Úrnak új éneket stb., mert gyönyörködik az Úr az ő népében, megékesíti a nyomorultakat szabadulással. Lelkes szavakban emel ki beszédje kezdetén, hogy az absolutismus meg akarta semmisíteni ezredéves alkotmányunkat, nemzeti dicsőségünk és szabadságunk palladiumát; de nem tehethe különösen azért, mert az alkotmány 1848 után ezek helyett milliók közkincsévé lett és milliók szívérével forrott össze, s azt onnan kiirtani, kitépni semmi földi hatalomnak és erőszaknak nem lehetett. Azután beszédének első részében rövid, de világos, érthető és a nagy többség, a nép felfogásához alkalmazott vonásokban fejtegette a fiatal szónok, hogy mi az a magyar alkotmány; a második részben pedig az alkotmány megőrzésének, biztos fennállásának három fő- és nélkülözhetetlen eszközét említette fel három pontokban. Legelől tette, a mint illik, az erkölcsiességgel párosult vallásosságot, a mely természetesen magába foglalja a közös édes anya iránti rendületlen hűséget és jó cselekedetekben nyilvánkozó hálálatosságot is, és a mely — a költő szavai szerint — minden országnak támasza, talpköve. A második pontban, az alkotmány megőrzésének második főszöke gyanánt kiemelte a tudományokban, a közhasznú ismeretekben való előhaladást, főleg a hazánk történelmével való megismerkedést és így a nemzeti irodalom pártolását, mivelhogy különösen nyelvben, irodalmában él és foglalhat el méltó helyet a mivel népek között bármelyik nemzet és így a miénk is. Óhajtaná megérni — ugymond szónok — azt az időt, midőn minden olvasni tudó hallgatójának asztalán bár egy kitűnő magyar írónk és történésznk remekebb és népszerűbb műveit láthatná meg a csizók, álomfejtők, Argilus- és tündér lónaféle hisztóriák helyett. A harmadik pontban, alkotmányunk megőrzésének harmadik főszöke gyanánt az ipar, kereskedelem, főleg pedig az okserült gazdaság terén való előhaladást emelte ki és méltán a szónok, mert valamin a haza felvirágzásának, úgy a polgári függetlenségnek is egyik legbiztosabb eszköze, alapja az anyagi jólét, a vagyonosság. Szóval ez a beszéd nagyon tanuságos, kor- és helyszertű volt. Jól át volt gondolva, s mely érzéssel és erőhatással elmondva. Sok ilyen szellemű és irányu beszéd kellene a népnek! De hogy az ünnepély leírásában egyoldalságot ne kövessék el, a leírás kiegészítéséül megemlítem azt is, hogy a helybeli unitárius gymnasium énekkara a lelkes és minden szépre, jóra áldozatkész ingyen-karmester Bereczki Zsigmond vezetése alatt a Hymnus és Szózat éneklésével emelte a nemzeti háláünnepélyt, melyet nyugalomba lépett ev. ref. lelkész s egyházköri jegyző tisz. Karácson Mózes ur nyitott meg egy szép, ketteneljes és az ünnepély természetének teljesen megfelelő háláadó- és kéré imával; kérvén az istent, hogy töltsé be hallgatóinak és minden honpolgárának lelkét a kinevezett magyar minisztérium működése folytán bekövetkezendő jobb jövőbe vetett hitnek erejével, hogy emélfogva csendes és illendő várakozással legyenek a teljes szabadulás napjáig.

Jövő alkalommal a municipiumok rendezése reményében anyaszékünkben is nagyban megindult mozgalmakról, és e mozgalmak közepette már is fölmerült és ezután még határozottabban fölmerülő jelenségekből fogok megemlíteni egyet s más, tisztelt szerk. ur engedelméből, e becses „Közlöny” terén. \*)

X + y.

## KÜLFÖLD.

— A londoni értekezletől így ír a „Wiener Corr.”: „Mint halljuk, a német-alföldi király képviselve lesz a londoni értekezleten, s ő fogja előterjeszteni a követelést, hogy Luxemburg vára kiirtassék. A conferentia összejövetelének még akadályok állnak útjában, minthogy lord Stanley sikert azon alapelvtől teszi függővé, hogy a meghatalmazottak határozatai az érdeklött pártokra nézve kötelezők legyenek. Ha lord Stanley, kinek nem tetszik, hogy a conferentia Londonban székelfjen, ezen feltételhez ragaszkodik, úgy az egész tervet egyszerűen lehetetleníti. Sem Franciaország, sem Poroszország nem fogják magukat majorizáltatni.” — A conferentiáról írják a „P. L.”-nak: „A lapok meg-

\*) Tegye azt, szívesen kérjük.

Szerk.

lepő híreinek legnagyobb része merő koholmány és bűzspeculatio. Positív dologként jelenthetem: 1. A conferentia létrejötte biztosítva van; 2. az előtanácskozások koránt sem oly nehézkesek, minők nek hírletetnek; 3. a lefegyverzés diplomacie nem is követhetett; 4. az Országgyűlés által az értekezlet alapján ajánlott program mindkét érdeklött fél által elfogadtatott, s a feladatot igen megkönnyíti.”

ANGOLORSZÁG. Az angol alsóházban Grif-fith kérdést intézett a minisztériumhoz az iránt, vajon kívánták-e Angliától, hogy Luxemburg semlegességét garantírozza s vajon a kormány megígérte-e ezen garantíát. Stanley megjegyezte, hogy nem vághat eleje a legközelebb összejövő conferentának, kijelenti azonban, hogy Anglia, mint az 1839. évi szerződés aláírója meghívottat a conferentiára.

A „France” úgy értesül Londonból, hogy a conferentia Londonban pusztán a luxemburgi kérdés fog szorítkozni. A három hatalom a két pont fölött egyetért: A vár kitűrtése Poroszországgal és Luxemburg nagyhűségnek semlegesítése az európai hatalmak együttes biztosítéka alatt.

FRANCZIAORSZÁG. A „Köln. Ztg.”-nak írják Párisból: „Mint nagy tehetől felszabadított érzi itt mindenki magát, a mióta bizonyos, hogy alaposak a békeremények. Rouher elővigyázattal nyilatkozott és csak jelezte, hogy az alkudozások a béke fenntartása iránt folynak. Anglia fellépése mely benyomást tett Berlinben és azt eredményezte, hogy Bismark gróf mérsékelt nézeteit nagyobb nyomatékosággal érvényesíthette. Mindjárt első értekezésében a közvetítő hatalom követivel és különösen lord Luftussal való beszédében az angol törekvés sikerét kiáltásba helyezte. Az angol sürgöny Franciaország utolsó ajánlatait foglalja magában, és azokat oly módon közli, melyből kétségtelenül kitűnik, hogy Anglia kormánya ezen ajánlatokat méltányolja. Franciaország azt kívánja, hogy Poroszország „elvből” beleegyezzenek Luxemburg várának kiirtásába és maga részéről kijelenti, hogy minden területi igényről lemond. Mihely e két pontozat el lesz fogadva a kiegyezkedés alapjául, Londonban conferentia gyűlése egybe, mely az egyesség módait is fogná megállapítani. Azt hiszik általán, hogy a hűség semlegesítése lesz ezen tárgyalások eredménye. De ezen conferentia nem lesz az európai diplomacia végszava, és biztosan számítanak a fejedelmek összejövetelére, kiknek diplomatiai működése nagyobb horderejűvé igérkezik lenni. Országgyűlési magatartásával a luxemburgi ügyben itt igen meg vannak elégedve, és azt állítják, hogy a császárnak sajátkezűleg irt meghívó levele a csárhoz a jövő héten fog elindítani. A porosz király és a csár együtt fognának ide érkezni, azonban a látogatás csak a csárnak Kissingenben használandó fürdőgyógya után május végével vagy június derekán fog megtörténni. Az elővigyázat azt parancsolja, hogy ne higgyünk idő előtt a nehézségek elhárításában, annyi azonban bizonyos, hogy Párisban és Berlinben erős akarat mutatkozik ezen nehézségek legyőzésére, hogy Európa a háboru borzalmasságaitól megmentessék.”

A luxemburgi kérdésről írja a „Moniteur”: „Poroszország a hollandiai király kérdésére az 1839-ki szerződésre utalással felelt. Franciaország tudatta, hogy a többi hatalmakkal kész e szerződések revisiójára. Országgyűlés és Ausztria felajánlák szolgálataikat Franciaországnak, ez elfogadta, s rájuk bízta, hogy Poroszországgal azon ügyet elintézzék, melyet Franciaország a közjó és közérdek ügyének tekint. Ennek jó sikere volt, s a császárt ezek híre arra bírta, hogy oly katonai intézkedéseket ne tegyen, melyek a közvéleményt felizgathatnák.”

OLASZORSZÁG. Flórencz, ápril. 30. A „Vaterland”-nak írják: „Két nap óta Walewsky gróf fővárosunkban időz, hogy az olasz kormányral a Franciaországnak nyújtandó hadi segítség iránt alkudozzék. Ő ugyan sehol sem mutatja magát nyilvánosan, mindazonáltal az egész világ tudja, hogy nap a Ricci örögrfő palotájában lakik, s hogy már is három értekezletben vett részt, hol a király, Ratazzi, Campello külügyminiszter és Cialdini az olasz segédhad kijelölt parancsnoka is jelen voltak. Hogy itt nem csupán politikai, hanem katonai kérdések is fejtegetettek, bizonyítja a hadügyminiszternek a hadkiegészítő parancsnokságokhoz intézett azon rendelete, hogy minden előkészítő rendszabályok megtéssenek a végre, hogy a mult őszön szabadságra bocsátott két korosztály az első sorrendből rögtön a zászlók alá állíthatassék. Névszerint a lovasság és tüzérségnél jelentékeny előkészületek tétetnek, melyek ezen fegyvernemek legnagyobb részének célbavett mozgósítására engednek következtetni. Ezen hadosztályoknak azon parancs is kiadott, hogy minden a mult évből felmaradt ruha és fegyverzetkészletet, a főkezelési hatósághoz szállítsanak be, mi arra mutat, hogy Italiában el vannak határozva szükség esetén részt venni az actionban.”

A „Moniteur” esti lapja így szól Ausztriára és Olaszországra vonatkozólag: A százados gyűléség által elküldött két nép közt nem létezik többé az ellenségeskedésnek semmi nyoma. A két nagy ország öszinte kibékülése, — melyeknek jóléte annyira szükséges az európai súlygyenre — az általános érdekeknek nagy előnyére szolgál.

NÉMETORSZÁG. A „Kr. Ztg.” így ír a londoni conferentiáról: „A porosz kormány megfelelt a három nagyhatalom meghívásának az alkudozásokban részvételre s így legközelebb a luxemburgi kérdés tárgyalására egy értekezlet van kilátásban. Alkalmassint Londonban fog megtartatni. Arról lesz ott szó, hogy európai hatalmak nyújtassanak azon esetre, ha Luxemburg semlegesítésével az eddigi védrendszer megváltoztatnék. Az alkudozások alapja azonban még nincs pontosan formulázva. Poroszországnak, melynek magatartása soha nyugtalanságot nem kelthetett, belépése az értekezletbe tényleges tanúbizonysága volna annak, hogy, miként ezt a trónbeszéd kimondja, az mindig iparkodott a béke zavarását megátolni mindazon eszközökkel, mik a haza becsületével és érdekével megegyeztetetők.”

Mainz, ápril 25. A „Frankf. Ztg.”-nak írják: „Városunkban a katonai élet rögtön egészen megváltozott. Rözsényalábokkal megrakott kocsik hosszú sora húzódik végig az utcákon, hogy a külső művekre vigyék a terhet, melyeken még tegnap, husvét másodnapján is nagy sítéssel dolgoztak. Nevezetes szállítások szerződtek elelmi szerekre nézve: 30—40,000 ember ellátására, kik a helyőrséget képezendik. Moltke tábornoki főnök ide váratik. E hó 24-én az újság szerkesztők mind felhívták a rendőrségre, hol nékik meghagyatták, hogy ezután minden katonai ügyekre vonatkozó közlésektől tartózkodjanak.”

SPANYOLORSZÁG. Barcelona, május 1. Cataloniában általános izgatottság uralkodik; a főkapitány ellen ellenséges tüntetések fordulnak elő. Taronába és a Figuerasa-hegységekbe, — hol fegyveres bandák vannak, — a legnagyobb sietséggel katonaság küldetett. A fölkelők jelszava: „Éljen Prim! éljen a köztársaság! — le a királynővel! le Narvaezzel!”

OROSZORSZÁG. Szt-Pétervár, május 2. A „Journ. de St. Pétersb.” azt mondja, hogy a londoni conferentia reményt nyújt a kedvező eredményre. Ha a conferentia háborút eredményezne, a felelősség a békeháborító hatalmasságot fogná terhelni. — A „Russ. Inval.” nem igen nagy bizalommal van a conferentia eredménye iránt.

## KÜLÖNFÉLÉK.

— Ö Felségeik e hó 8-dikán érkeznek Pestre vasuton, a pályaudvarnál az országos hatóságok és a polgárság küldöttei fogadják. Üdvözlő beszédet a budai polgármester tart; az útak, hol ö Felségeik elvonulnak, virágokkal, koszorúkkal lesznek díszítve, sorfalat is virágfüzereket tartó nők fognak alkotni s a Felségek útját virágokkal behinteni.

— Hogy királyi biztosunk nem a vesztéglés, hanem a gyorsan tevés embere, mutatja az, hogy alig érkezett meg s már is a főispánok — előleges berendezés következtében — már nagyrészt itt vannak, miből a megyék szervezésének gyors megkezdésére következtethetünk.

— Városunk nagyon élénk, a vidékről jött üdvözlő küldöttségek — azok között a szász helységekből — lépik el az utcákat. A tisztelő látogatások egymást érik kir. biztos ő nmlsánál, s mindenkit meglep az, hogy ő nmlga Erdély viszonyaira nézve tökéletes tájékozottsággal bír.

— Az országgyűlésre felsiető képviselők közül is számosan vannak városunkban.

— Vasárnap a farkasutcai ref. templomban az egyházi szónoklat előtt Balázs-Bognár Vilma Gounaud Ave Mariáját énekelte magyar szöveggel, oly megható művészi melegséggel, hogy valójában elragadó volt; gyönyörű terjedelmes hangja az egész nagy ódon egyházat betöltötte, s a roppant számu közönség mindenik tagját szent áhitatra ragadta. Egyházi szónoklatot Szász Domokos tartott a keresztényi kötelemekről, mely szép alapeszmét magas ihlettséggel fejtegette.

— A postaügy ideiglenes elosztása a „N. Fr. Presse” szerint úgy történt, hogy a magyarországi és erdélyi postai ügy egészen az oláhországi cs. posta hivatalok közül a bukaresti, gyergyovói, ibraeli és ploesti, Moldovában a foksányi és galaczi postahivatalok a magyar kereskedelmi minisztérium alá lesznek rendelve.

— Örömmel említjük fel, hogy a Kralovánszky-alap jelentékenyebb járulékat éppen a székelyföldről kapott. Ugyanis M.-Vásárhely polgárai a mult évi harez alatt a sebesülték számára pénz és kórházi anyagokat ajánlottak, mely a harez gyors bevégezével fel nem használódhatván, az adakozók a tanácsnak engedték át valamely jótékony célra felhasználandót, és a tanács az azok eladásából bejött 120 frtot, egy jótékony eladásból gyűlt 10 frtot, s így összesen 130 o. é. frtot a Kralovánszky-alap növelésére határozta fordítani, s azt a magyar belügyminisztériumhoz el is küldötte. Dícsérendő és követendő példa.

— A zágrábi országgyűlés a kir. leirat tárgyalására, mint már táviratilag értesítettünk, kilencz tagu bizottságot küldött ki. E bizottság úgy alakult, hogy a három régi párt mindegyikéből három-három tag választott, és pedig az ugynevezett önálló nemzeti pártból Mazuranics Prieb és Cepulics, a nemzeti szabadelvűekből Mrazovics, Perkovic és Racsai kanonok, az unionisták közül báró Hellenbach Zsivkovics és Stojanovics, Strossmayer püspök távolléte iránt a gyűlés „Benjamin”-



